

ЯКІСТЬ ОСВІТИ: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ

*Л. А. Мартинець,
завідувач кафедри педагогіки,
фізичної культури та управління освітою,
доктор педагогічних наук, доцент,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса*

Проблема забезпечення якості є такою ж давньою, як і саме людство. В усі часи люди прагнули забезпечити високу якість свого життя, особливо в тих випадках, коли треба було гарантувати збереження здоров'я людини, безпеку використання продукції чи охорону навколишнього середовища тощо. Поняття «якість» виводиться з філософії, де впроваджене Платоном, і визначене як ступінь досконалості речей. Якість у розумінні Аристотеля – продовжувача ідей Платона – це сутність речей, тобто предикат, який самостійно, без речі, не існує і відповідає на запитання: який? яка? яке? (Щудло С. А., 2012). З огляду на викладене, цю особливість можна інтерпретувати у такий спосіб: якщо якості притаманний певний стан, а стан піддається зміні, то стан можна співвіднести з певною нормою, еталоном, стандартом.

У сучасному філософському розумінні якість інтерпретована як:

- властивість, риса,
- риса чи сукупність рис, що відрізняють один предмет від інших;
- риса чи сукупність рис, що визначають стосунки, відносини, зв'язки даного явища з середовищем, визначають його структуру;
- ступінь досконалості (Щудло С. А., 2012)..

З педагогічної точки зору М. Поташник виокремлює інші підходи щодо визначення поняття. Нормативно-дидактичний підхід дає можливість відобразити змістову та знаннєву, діяльнісну характеристики якості освіти, які можна виявити за допомогою об'єктивних критеріїв та кількісних показників. Соціально-маркетинговий підхід робить можливим розглядати якість освіти як широку соціальну категорію, яка відображає загальний рівень освіченості, не тільки рівень навченості. Середовищно-компетентнісний підхід до якості освіти синтезує якості освітнього середовища (якість ресурсів і процесів) та якості результатів у відповідності до місії та соціального замовлення, які є

системоутворювальними факторами (Поташника М. М., Лазарев В. С., 1995).

Розуміючи освіту як соціально-педагогічний процес і розглядаючи її якість як сукупність характеристик цього процесу, В. Воротилов та Г. Шапоренкова виділяють тринадцять підходів до визначення якості освіти (див. таблицю 1).

Таблиця 1 Підходи до визначення якості освіти

Підхід	Основа класифікації
Інтуїтивно-емпіричний	Досвід та інтуїція особи
Формально-звітний	Рівень успішності тих, хто навчається
Психологічний	Рівень розвитку пізнавальних процесів та ступінь прояву психічних новоутворень особистості
Педагогічний	Рівень виховності та навченості
Процесуальний	Оцінка стану освітнього процесу
Результативний	Оцінка результату педагогічної діяльності освітньої установи
Комплексний	Зовнішня експертиза (матеріальна база, кадровий склад, програми, форми та методи роботи)
Багатопараметричний	Оцінка діяльності освітніх закладів на основі внутрісистемних параметрів
Методологічний	Співвідношення результату з операційно заданими цілями
Інтегрований	Введення категорій, які носять інтегрований характер (компетентність, грамотність, освіченість)
Особистісно-орієнтований	Особистісний розвиток
Соціальний	Ступінь задоволеності індивідуального та суспільного споживача
Кваліметричний	Вимірювання показників за параметрами

З економічної точки зору, якість – сукупність істотних споживчих властивостей продукції або послуги, значущих для споживача. Якість розглядається як невід’ємний атрибут високоефективної праці у суспільстві, джерело національного багатства, а також, що особливо важливо, як один із факторів виходу із соціальної та економічної криз (Азрилиян А. Н., 2001).

На сьогоднішній день управління якістю – це обов’язковий елемент закладу освіти. Якість визначається дією багатьох суб’єктивних та об’єктивних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Для забезпечення стабільно високого рівня якості необхідна система управління якістю. При цьому потрібні не окремі розпорошені і спонтанні зусилля, а сукупність заходів постійного впливу на процес створення і поліпшення рівня якості. У міжнародних стандартах термін управління якістю визначено як скоординовану діяльність, яка полягає у спрямуванні та контролюванні організації щодо якості.

Отже, якість як категорія розглядається вченими в різних наукових галузях. З філософської точки зору вона віддзеркалює внутрішню визначеність предмета, що становить специфіку, котра відрізняє його від усіх інших, з економічної – сукупність властивостей продукції, що зумовлюють ступінь її здатності задовольняти потреби споживачів відповідно до свого призначення, з юридичної – це одна з суттєвих умов багатьох цивільно-правових договорів тощо.

На відміну від інших галузей, у педагогіці якість є багатогранною, що за своєю сутністю відображає різні аспекти освітнього процесу та розглядається як міра відповідності результатів та процесу освіти вимогам держави, суспільства, запитам споживачів, потребам, можливостям та інтересам всіх суб’єктів освітнього процесу.

КАР’ЄРНІ КРИЗИ НА РАННІХ ЕТАПАХ ПЛАНУВАННЯ КАР’ЄРИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЇХ ПОДОЛАННЯ

*Н. С. Марценюк,
магістрант спеціальності «Хімія»,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса*

Науковий керівник: І. М. Зарішняк, к. пед. н., доцент

У житті кожної людини є важливий момент обрання своєї професії, це як обрання курсу свого життя. І тому, стаючи вже на обраний шлях, завжди виникають якісь сумніви у виборі, та ще й, крім цього, починається важкий період в житті, коли людина з безтурботного школяра повинна перетворитися в самостійного студента. І цей перехід несе у собі багато проблем і запитань, які не завжди людина може вирішити і дати відповідь сама. Також у